

12^η διάλεξη

Χ. Μιτυληναίος, Ι. Μαυρόπουλος, Μ. Ψελλός: επιλογή κειμένων

Χριστοφόρος Μιτυληναίος:

Εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τῶν Σφωρακίου (π. 9):

- Στυλιανός, Λέων: διδάσκαλοι του σχολείου.
- Στ. 4: δεν αποδοκιμάζεται η εμπορευματοποίηση των σχεδών, αναδεικνύεται η ικανότητα των μαθητῶν του σχολείου.
- Στυλιανόν-στύλον: λογοπαίγνιο. Συχνά χρησιμοποιεί λογοπαίγνια στα έμμετρα συναξάρια του.
- Απηχεί τον έντονο ανταγωνισμό των σχολείων στους αγώνες σχεδογραφίας.

Εἰς τὸν πρωτοσπαθάριον Βασίλειον καὶ κριτὴν τὸν <Ξηρόν> (π. 20):

- Βασίλειος: πρωτοσπαθάριος και κριτής Ελλάδας και Πελοποννήσου.
- Λογοπαίγνιο Ξηρός-ξηρά.

Εἰς τοὺς νεκροθάπτας (π. 82):

- Στηλίτευση της τυμβωρυχίας. Αυτή η πράξη θα κοστίζει στην μέλλουσα κρίση.
- Χαρακτηριστικό παράδειγμα της «ποιητικής δημοσιογραφίας» που χαρακτηρίζει τη γραφή του Μιτυληναίου.

Εἰς Βασίλειον τὸν λεγόμενον Χοιρινόν (π. 84):

- Λογοπαίγνια με το επώνυμο του αποδέκτη.
- Απηχέται μια φήμη της πρωτεύουσας για μοιχεία της γυναίκας του (κερατίων: λογοπαίγνιο).

Ιωάννης Μαυρόπουλος:

Εἰς τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν, ὅτε διαπράσας ταύτην ἀπέλιπεν (π. 47):

- Αφορμή: η απώλεια του σπιτιού του (το πούλησε και έφυγε από την πρωτεύουσα). Έντονος αυτοβιογραφικός χαρακτήρας.
- Δεν αναφέρει τον λόγο της πώλησης. Πιθανώς να συνδέεται με τον διορισμό του ως μητροπολίτη Ευχαΐτων μετά το 1047.
- Έντονος συναισθηματικός δεσμός Μαυρόποδος με το σπίτι, το χρησιμοποιούσε και ως διδασκαλείο.
- Διάλογος με το ίδιο το σπίτι.

- Στ. 1-13: προοίμιο. Εκδικητική και επικριτική διάθεση προς το σπίτι. Προσπάθεια απομυθοποίησης του σπιτιού, για να μπορέσει να αντέξει την απώλεια.
- Στ. 14-41: δεύτερη ενότητα. Αλλαγή στάσης, έκφραση αγάπης προς το σπίτι.
- Στ. 42-58: τρίτη ενότητα. Έντονα φορτισμένη συγκίνηση.

Ότε τὴν οἰκίαν ἀπέλαβεν (π. 48):

- Επιστροφή στο ίδιο σπίτι, επιστροφή από τα Ευχάιτα στην Κωνσταντινούπολη (μετά το 1075).
- Επιθυμία να κατοικήσει στο ίδιο σπίτι: έντονος δεσμός με αυτό.

Εἰς ἑαυτὸν (π. 91):

- Αυτοβιογραφικό ποίημα. Συντέθηκε πριν από τον διορισμό στη μητρόπολη Ευχαΐτων: έντονη συναισθηματική ένταση.
- Έντονη δραματικότητα, συνομιλία ποιητή με τον εαυτό του. Διάλογος μεταξύ καλού και κακού μέρους της ψυχής ή συναισθήματος και λογικής. Ίσως να σχετίζεται με την επικείμενη ανάρρησή του στον μητροπολιτικό θρόνο. Ανάλογα ποιήματα εντοπίζονται στο ποιητικό έργο του Ναζιανζηνού.
- Στ. 1-5: πλούτη ανθρώπων, στ. 6-26: αξιώματα ανθρώπων, στ. 27-43: θαυμασμός του πλήθους προς τους κυβερνώντες.
- Ποίημα 91: μανιφέστο της κοσμοθεωρίας του Μαυρόποδος.

Μιχαήλ Ψελλός:

Ποίημα 16 (προς τον αυτοκράτορα Μιχαήλ Δ΄ Παφλαγόνα):

- Βασιλεία Μιχαήλ Δ΄: 1034-1041. Σύζυγος Ζωής.
- Μέτρο ποιήματος: βυζαντινός δωδεκασύλλαβος.
- Ψελλός: βρίσκεται στην αρχή της σταδιοδρομίας του, προσπαθεί να εισέλθει στην αυτοκρατορική γραμματεία. Στο τέλος διατυπώνει στον αυτοκράτορα το αίτημα να γίνει νοτάριος.

Παραμυθητική επιστολή 39 προς Ρωμανό Δ΄:

- 1071: ταπεινωτική ήττα των Βυζαντινών από τους Σελτζούκους στο Ματζικέρτ, ο αυτοκράτορας Ρωμανός Δ΄ Διογένης πιάνεται αιχμάλωτος. Ανακατάληψη εξουσίας από Ευδοκία Μακρεμβολίτισσα και γιο της Μιχαήλ Ζ΄, ανακαλούν τον καίσαρα Ιωάννη Δούκα. Ιωάννης Δούκας, Ανδρόνικος (γιος Ιωάννη), Ψελλός, συγκλητικοί, φρουρά Βαράγγων: ανατρέπουν την Ευδοκία, την αναγκάζουν να μονάσει. Αναγνώριση Μιχαήλ Ζ΄ ως αυτοκράτορα, παύση

αναγνώρισης εξουσίας Ρωμανού Δ' (τέλη Σεπτεμβρίου 1071). Συνθήκη με Σελτζούκους: ο Ρωμανός απελευθερώνεται και προσπαθεί να ξαναπάρει την εξουσία. Παραδίδεται στον Ανδρόνικο Δούκα (1072), οδηγείται στο Κοτυάειον, και τυφλώνεται. Εξορία στην νήσο Πρώτη και θάνατος (1072). Μιχαήλ Ζ': αμέτοχος στην τύφλωση, πιθανώς εντολή του Ιωάννη Δούκα.

- Επιστολή 39: συντάχθηκε το καλοκαίρι του 1072, μεταξύ της τύφλωσης και του θανάτου του Ρωμανού. Παραμυθητική επιστολή = προσπαθεί να παρηγορήσει τον τυφλό Ρωμανό. Τίτλος: πιθανώς να έχει γραφτεί κατόπιν εντολής του αυτοκράτορα Μιχαήλ Ζ, ώστε να φύγουν οι υποψίες για εμπλοκή του στην τύφλωση.